

Herziene NHG-Behandelrichtlijn Aften

Laura de Vries, Gerda van der Weele, Maureen van den Donk, Amanda van Walraven

Aften is een onschuldige maar vaak pijnlijke kwaal. Bij typische aften gaat het om pijnlijke, oppervlakkige ulcera van het mondslijmvlies. Vaak zijn ze niet groter dan een halve centimeter en verdwijnen ze binnen 2 weken vanzelf zonder dat er algemene ziekteverschijnselen bij optreden. De herziene NHG-Behandelrichtlijn Aften geeft aanbevelingen voor de diagnostiek en het beleid bij aften.

De oorzaak en ontstaanswijze van aften zijn niet bekend. Wel circuleren er veel ideeën over mogelijke uitlokkende factoren en adviezen over behandelingen tegen de pijn en ter voorkoming van recidief episoden. Daarvan zijn er echter maar enkele onderzocht. De meeste onderzoeken vinden, met lage tot zeer lage bewijskracht, geen tot nauwelijks effect op de pijn, genezing en preventie van recidief episoden van aften.

DIAGNOSTIEK

Voor het stellen van de diagnose aften (stomatitis aphthosa) zijn anamnese en onderzoek van het mondslijmvlies voldoende. Voor typische aften is aanvullend onderzoek niet zinvol. Dit kan wel aan de orde zijn als er sprake is van andere mondulcera, zoals grote (> 10 mm) of meerdere heel kleine, vaak samensmeltende (herpetiforme) aften, en bij algemene ziekteverschijnselen en/of een vermoeden van een onderliggende ziekte.

BELEID

Omdat aften doorgaans vanzelf binnen 2 weken overgaan, volstaat bij een (milde) episode van typische aften een afwachgend beleid met adviezen. De adviezen staan op [Thuisarts.nl](https://www.thuisarts.nl). Voorbeelden hiervan zijn het vermijden van mogelijk uitlokkende factoren (zoals lokale traumata en stress) en, vooral bij veel recidief episoden, de tanden te poetsen met tandpasta zonder schuimmiddel.

Overweeg bij veel pijn of hinder lidocaïne 20 mg/ml voor oromucosaal gebruik (vanaf 6 maanden t/m 11 jaar zo nodig aanstippen voorafgaand aan de maaltijden en voor de nacht, maximaal 4 dd, vanaf 12 jaar maximaal 8 dd) voor te

De aanpak bij [recidiverende] aften is gericht op symptoombestrijding.

Foto: iStock

schrijven. Dit geeft kortdurende pijnverlichting. Informeer de ouder/verzorger over het niet-geregistreerde gebruik bij kinderen onder de 6 jaar.

Waarschuw om bij gebruik van lidocaïne alleen de aften zelf in lichte mate aan te stippen, gezien de kans op verslikken en bijtewonden door gevoelloosheid van de mond-keelholte. Wees terughoudend met lokale corticosteroiden (off-label). Overweeg dit alleen bij patiënten (vanaf 12 jaar) met ernstige hinder van de aften, bij wie lidocaïne niet voldoende verlichting geeft, of bij patiënten met een contra-indicatie voor lidocaïne. Voor diverse andere interventies, zoals lasertherapie, (zelfzorg)kruiden, chloorhexidine, hexetidine, tetracycline of vitaminen, vonden wij geen (of onvoldoende) bewijs voor hun werkzaamheid. Datzelfde geldt voor chloorhexidine, hexetidine, lokale corticosteroiden, vitaminen of zink als interventie ter preventie van (recidief episoden van) aften. Deze interventies bevelen we dus niet aan.

CONTROLE

Controles zijn in principe niet nodig, tenzij er sprake is van een specifiek beloop van de aften (zoals geen of onvoldoende genezing na 2 weken), frequente recidief episoden of algemene ziekteverschijnselen die een onderliggende aandoening doen vermoeden. Instrueer de patiënt in die gevallen contact op te nemen voor herbeoordeling. Overweeg bij recidiverende aften systemische ziekten en bijwerkingen van medicatie als oorzaak. ■

De Vries L, Van der Weele G, Van den Donk M, Van Walraven A. Herziene NHG-Behandelrichtlijn Aften. Huisarts Wet 2020;63:DOI:10.1007/s21445-020-0807-2.

Nederlands Huisartsen Genootschap, afdeling richtlijnontwikkeling en wetenschap; L de Vries, wetenschappelijk medewerker; l.devries@nhg.org; G van der Weele G, senior wetenschappelijk medewerker; M van den Donk, senior wetenschappelijk medewerker; A van Walraven, wetenschappelijk medewerker.

Mogelijke belangenverstrengeling: niets aangegeven.

Raadpleeg de volledige versie van de herziene NHG-Behandelrichtlijn op <https://richtlijnen.nhg.org/behandelrichtlijnen/aften#volledige-tekst>.